

Emilie Østby Wettestad

Sosiale mediers demokratiske potensial: Cyberaktivisme og Black Lives Matter

Bacheloroppgave i medievitenskap

Veileder: Aurora Hoel

Mai 2021

Emilie Østby Wettestad

Sosiale mediers demokratiske potensial: Cyberaktivisme og Black Lives Matter

Bacheloroppgave i medievitenskap
Veileder: Aurora Hoel
Mai 2021

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for kunst- og medievitenskap

Kunnskap for en bedre verden

Innholdsfortegnelse

Sammendrag	1
Innledning	2
1. Digitale medier og demokratisk potensial	3
<i>De etablerte mediene</i>	3
<i>Det digitale skiftet</i>	3
<i>Web 2.0</i>	4
<i>Sosiale medier</i>	4
<i>Borgerjournalistikk</i>	4
<i>Medienes demokratiske potensial</i>	5
<i>Digitale fellesskap</i>	5
2. Aktivism og cyberaktivisme	6
<i>Aktivism</i>	6
<i>Cyberaktivisme</i>	6
<i>Medienes tilrettelegging for aktivisme</i>	7
<i>Hvordan analysere sosiale bevegelser?</i>	7
<i>Ikke-aktivisme</i>	8
<i>Slacktivisme</i>	8
3. Black Lives Matter	9
<i>Hva er Black Lives Matter?</i>	9
<i>Betydningen av Black Lives Matter</i>	9
<i>Black Lives Matter som digitalt fellesskap</i>	9
4. Casestudie	10
<i>Drapet på Floyd</i>	10
<i>Redegjørelse av filmene</i>	12
<i>NRKs dekning av saken</i>	12
<i>#BlackoutTuesday</i>	12
<i>Hvorfor engasjerer Black Lives Matter så mange?</i>	14
5. Konklusjon	14
Litteraturliste	16

Sammendrag

Denne oppgaven tar utgangspunkt i å undersøke hvordan mediene tilrettelegger for deltagelse i demokratiet, mer spesifikt for hvordan sosiale medier tilrettelegger for sosial aktivisme. For å undersøke dette har jeg valgt å fokusere på cyberaktivisme med Black Lives Matter-bevegelsen fra 2020 som eksempel. Oppgaven inneholder en redegjørelse av de etablerte mediene og deres utfordring med det digitale skiftet og utviklingen av sosiale medier. Videre diskuterer oppgaven teorier knyttet til hvordan mediene tilrettelegger for ulike former for aktivisme, med særlig fokus tilknyttet ulike teorier om sosial aktivisme, deriblant cyberaktivisme, ikke-aktivisme og slacktivism. Videre er en redegjørelse for Black Lives Matter-bevegelsen, som er viktig for å forstå George Floyd-saken fra 2020. Oppgaven vil beskrive hva Black Lives Matter-bevegelsen er, hva den betyr i symbolsk og samfunnsmessig sammenheng og hvordan Black Lives Matter organiseres som fysisk og digitalt fellesskap.

Trådene samles i en casestudie av Black Lives Matter-bevegelsen, slik denne utfoldet seg i sosiale medier i forbindelse med og som en reaksjon på drapet av George Floyd. Gjennom denne casestudien forsøker jeg å si noe om sosiale mediers rolle som tilretteleggere for sosial aktivisme. Avslutningsvis diskuteres det hvordan Floyd-saken og Black Lives Matter-bevegelsen demonstrerer mediernes demokratiske potensial i samfunnet, og i den forbindelse hvorfor bevegelsen engasjerer så mange.

Innledning

Offentligheten og folkeopinionen utgjør et viktig grunnlag for demokratiet, og skapes i senere tid i stor grad gjennom mediene. Sosiale medier fører til rask produksjon og deling av medieinnhold, og har blitt en sentral arena som legger føringer for den politiske dagsorden. Det ble i 2020 tydelig at sosiale medier kan bidra til å skape stort engasjement og at trender på sosiale medier utvikles fort. Black Lives Matter-bevegelsen er et aktuelt eksempel på dette, og fikk etter drapet på George Floyd mye oppmerksomhet både i USA og internasjonalt. Spesielt emneknaggen #BLM og #BlackoutTuesday florerte i sosiale medier, og nådde også helt til Norge.

Tidligere forskning på mediernes demokratiske potensial vil i denne oppgaven fungere som en rettesnor av begreper og temaer for å forske på hendelsesforløpet i Black Lives Matter-bevegelsen, men vil også frembringe et søkelys mot hvilke felt som mangler forskning. Tidligere forskning innen aktivisme i sosiale medier har til nå vært rettet mot hvordan sosiale medier omformer organisasjonskulturer, skaper endringer i kommunikasjonsflyten og hvordan de nye mediene utfordrer de etablerte mediene i form av innflytelse og meningsdannelse. Denne oppgaven er motivert av en interesse for hvordan mediene tilrettelegger for deltagelse i demokratiet, mer spesifikt for hvordan sosiale medier tilrettelegger for sosial aktivisme. For å undersøke dette har jeg valgt å fokusere på cyberaktivisme med Black Lives Matter-bevegelsen som eksempel. Problemstillingen er: Hvilken rolle spilte sosiale medier i organiseringen og utbredelsen av Black Lives Matter-bevegelsen slik denne har utfoldet seg i etterkant av drapet på George Floyd?

For å belyse dette, vil jeg trekke på et utvalg teorier om digitale og sosiale mediers demokratiske potensial (del 1). Her vil jeg se nærmere på de etablerte mediene og deres utfordring med det digitale skiftet og utviklingen av sosiale medier. Jeg vil også diskutere borgerjournalistikk og hva det betyr for meningsdannelse i befolkningen, før jeg ser på forskjellen mellom digitale og fysiske fellesskap i sammenheng med sosiale medier. Videre vil jeg diskutere teorier knyttet til hvordan mediene tilrettelegger for ulike former for aktivisme (del 2). Jeg vil her særlig fokusere på ulike teorier om sosial aktivisme, deriblant cyberaktivisme, ikke-aktivisme og slacktivisme. I oppgavens neste del (del 3), vil jeg gjøre rede for Black Lives Matter-bevegelsen, som er for viktig å forstå George Floyd-saken fra 2020. I denne delen av oppgaven vil jeg se på hva Black Lives Matter-bevegelsen er, hva den betyr i symbolsk og samfunnsmessig sammenheng og hvordan Black Lives Matter organiseres som fysisk og digitalt fellesskap.

For å samle de ulike elementene i oppgaven, vil jeg foreta en casestudie av Black Lives Matter-bevegelsen, slik denne utfoldet seg i sosiale medier i forbindelse med og som en reaksjon på drapet av George Floyd (del 4). Ved hjelp av de nevnte teoriene om mediernes demokratiske potensial, digitale fellesskap og cyberaktivisme, vil jeg her forsøke å si noe om sosiale mediers rolle som tilretteleggere i Floyd-saken. Gjennom denne casestudien, der jeg også vil trekke inn de nevnte teoriene om mediernes demokratiske potensial og cyberaktivisme, vil jeg forsøke å si noe om sosiale mediers rolle som tilretteleggere for sosial aktivisme. I casestudiet vil jeg anvende en metode som baseres på ulike faser i cyberaktivisme for å drøfte hendelsesforløpet i Floyd-saken. Avslutningsvis i casestudiet vil jeg diskutere hvordan Floyd-saken og Black Lives Matter-bevegelsen demonstrerer mediernes demokratiske potensial i samfunnet, og i den forbindelse hvorfor bevegelsen engasjerer så mange. Avslutningsvis (del 5) vil jeg

oppsummere oppgavens resultater. Jeg vil svare på problemstillingen ved å vise til hvilke funn jeg har kommet frem til gjennom forskningen, diskutere tekstens mangler og presentere aktuelle temaer for videre forskning.

1. Digitale medier og demokratisk potensial

TV, radio, aviser og sosiale medier skaper en stor informasjonsflyt som gjennom befolkningens meningsdannelse fører til en offentlig mening. Offentlig mening er en av de viktigste holdepunktene i demokratiet, og skapes i stor grad gjennom hvordan vi forholder oss til disse ulike mediene. Denne delen av teksten vil sette søkelys på hvordan de etablerte mediene popularitet og oppslutning blir utfordret av digitale medier, og de senere årene også av sosiale medier. Gjennom denne utviklingen blir mediene demokratiske potensial både feiret og kritisert av forskere innenfor medie- og sosiologifaget.

De etablerte mediene

De etablerte mediene kjennetegnes ved at de som massenyhetsmedier påvirker et stort antall mennesker, og defineres av Cambridge Dictionary som former for tradisjonelle medier som aviser, fjernsyn og radio som representerer allmenn tro og mening (Cambridge Dictionary). I Norge kan vi se på NRK som etablert medium, som gjennom nyhetssendinger på TV, radio og nettavis arbeider for å informere landets befolkning. På denne måten setter NRK dagsorden og skaper en offentlig mening i befolkningen, som bidrar til å styrke landets demokrati. En bakside med de etablerte mediene er at de i stor grad står alene om å produsere innhold og mening (Enli, 2011). Dette skaper et asymmetrisk forhold til publikum som i liten grad kan påvirke informasjonen som blir distribuert. Dette forholdet har blitt utfordret gjennom det digitale skiftet og utviklingen av sosiale medier.

Det digitale skiftet

Det digitale skiftet er et begrep vi bruker for å beskrive utviklingen av avansert teknologi i samfunnet gjennom utbredelsen av digitale teknologier og internett. Det digitale skiftet og internett har skapt en hurtigere flyt av informasjon og kommunikasjon i alle ledd. Da de etablerte mediene tidligere brukte tradisjonelle former for informasjonsinnhenting og distribusjon, kunne en regne med minst et døgn ventetid før nyheter ble publisert og delt med samfunnet. Det digitale skiftet har medført at informasjon blir raskere tilgjengelig. Hendelser blir raskt plukket opp av både etablerte og sosiale medier, og umiddelbart distribuert videre til befolkningen.

Digitaliseringen av mediene har likevel skapt en utfordring for de tradisjonelle etablerte mediene, og informasjonsflyten i dagens samfunn er svært ulik den tidligere prosessen innenfor nyhetsdistribusjon. Det har gjennom det digitale skiftet vokst frem en kommunikasjonsform preget av deltakelse. Medieproduksjonen i dag handler i mindre grad om at de etablerte mediene lager et ferdig produkt som formidles ut til mange, og i større grad om at produksjonen foregår i fellesskap mellom nettverksbefolkningen (Enli, 2011). Dette vil jeg komme tilbake til senere i teksten.

Web 2.0

Begrepet *web 2.0* ble utviklet på starten av 2000-tallet, og beskrev den digitale utviklingen og videreføringen av internetts teknologier (Hanson, 2014). Web 2.0 kan på denne måten forstås som internetts andre generasjon, hvor brukersentrerte applikasjoner og tjenester fremmer sosial nettverking, deling av informasjon og samarbeid mellom enkeltpersoner og organisasjoner (Sandoval-Almazan og Ramon Gil-Garcia, 2014). Dermed kan vi se at arkitekturen bak web 2.0 førte til en brukervennlig digitalisering av det som i dag har blitt en overlegen teknologi i samfunnet. I en første bølge av entusiasme for internetts politiske og demokratiske implikasjoner ble det spådd at et digitalt demokrati ville dukke opp på linje med en offentlig sfære (Iosifidis og Wheeler, 2015). Med dette menes det at brukere av digitale teknologier ville få en mulighet til å få sin stemme hørt ved hjelp av digitale verktøy og uten hjelp fra den tradisjonelle offentligheten, som jeg vil diskutere senere i teksten.

Sosiale medier

Web 2.0 har bidratt til å skape de teknologiske plattformene som har blitt sosiale medier. Sandoval-Almazan og Ramon Gil-Garcia definerer sosiale medier som en gruppe internettbaserte applikasjoner som bygger på det ideologiske og teknologiske grunnlaget skapt av web 2.0, som tillater opprettelse og utveksling av brukergenerert innhold (Sandoval-Almazan og Ramon Gil-Garcia, 2014). En enkel definisjon vil være å beskrive sosiale medier som nettsider og applikasjoner som tilrettelegger for å skape og dele innhold, og dermed å delta i sosiale nettverk (Enli og Aalen, 2018). Slik kan vi se at selv om sosiale medier og web 2.0 har likhetstrekk, er sosiale medier basert på de teknologiske vinningene av web 2.0.

Det er i dag en signifikant forskjell på de etablerte mediene og de sosiale mediene, både i form av teknologi, distribusjon og innhold. Facebook, Twitter, Instagram, YouTube og Snapchat er eksempler på populære sosiale medier i dagens samfunn. Disse har ulike visjoner for bruk, og baserer seg på deling av bilder, tekst eller videoer til andre medlemmer i nettverksbefolkningen. Twitter som sosialt medium brukes blant annet til sanntidsformidling av nyheter, og omgår den omfattende innsamlingsprosessen til tradisjonelle etablerte medier (Iosifidis og Wheeler, 2015).

Den digitale teknologien i form av mobiler, nettbrett og sosiale medier er for de fleste lettere tilgjengelig enn tradisjonelle etablerte medier, og dermed mer umiddelbare og allestedsnærværende. De sosiale mediene har som tidligere nevnt skapt en utfordring for de etablerte mediene, og informasjonsflyten hopper gjerne over de etablerte mediene som ledd i delingsprosessen fra en hendelse skjer og til befolkningen i et (nettverks)samfunn blir klar over hva som har skjedd.

Borgerjournalistikk

Et annet aspekt av sosiale mediers nye, demokratiske muligheter er borgerjournalistikk. Borgerjournalistikk forklares av Jay Rosen som det som skjer når mennesker tidligere karakterisert som publikum er i stand til å distribuere informasjon (Sturken og Cartwright, 2017). Borgerjournalistikk er et eksempel på hvordan web 2.0 og sosiale medier kan bidra til offentlig mening i demokratiet og legge til rette for at «alle» kan være «journalister».

Antallet mennesker som søker til sosiale medier i tillegg til nettaviser og andre etablerte medier for nyhetsoppdateringer øker. Etablerte medier kan i noen tilfeller omformulere og videreformidle borgerjournalistikk delt på de digitale mediene (Castells, 2008). Dette kan skje hvis en hendelse skjer brått, og journalister og fotografer ikke når stedet hvor hendelsen har skjedd før vitner deler bildemateriale. Bildematerialet må da være autentisk og i god nok kvalitet til å kunne deles til nettaviser. Borgerjournalistikk er altså prosessen som skjer når mennesker uten journalistisk erfaring skriftlig og visuelt dokumenterer nyhetsverdige hendelser på en måte de etablerte nyhetsmediene ikke kan, ofte mer umiddelbart.

Medienes demokratiske potensial

De digitale mediene og sosiale plattformene gir en stemme til alle som ønsker å bli hørt. Nettverksbefolkningen er et begrep som beskriver samlingen av menneskers deltagelse i kommunikasjon gjennom internett (Shirky, 2011). Ettersom kommunikasjonslandskapet blir mer komplekst og mer deltakende, får nettverksbefolkningen større tilgang til informasjon, flere muligheter til å delta i den offentlige diskursen og en forbedret evne til å utføre kollektive handlinger (Shirky, 2011). De sosiale mediene skaper en plattform for å dele personlige meninger, samhandle med mennesker som deler samme tanker og organisere fellesskap på tvers av landegrenser. Det har blitt hevdet at ettersom internett er et globalt medium, vil borgere i nettverkssamfunnet ikke bare kunne uttrykke sine egne ideer, men også skape et mangfoldig virtuelt fellesskap for å legge til rette for endringer i samfunnet (Iosifidis og Wheeler, 2015). Disse mulighetene var ikke til stede på samme måte tidligere, og ville ha tatt lenger tid og krevd flere ressurser gjennom fysisk organisering.

Som tidligere nevnt, ble det gjennom den første bølgen av entusiasme for internettets politiske og demokratiske potensial spådd et digitalt demokrati som ville dukke opp på linje med en offentlig sfære (Iosifidis og Wheeler, 2015). Vi kan se dette i sammenheng med Jürgen Habermas tidlige tanker om at fremveksten av en offentlig sfære kunne vise hvordan private meninger ble forvandlet til offentlige meninger. Med dette poenget i bakhodet, ble det argumentert for at kommunikasjon gjennom internett og desentralisering av maktforhold i samfunnet ville muliggjøre en større og mer informert debatt i samfunnet (Iosifidis og Wheeler, 2015). Det ser vi muliggjort i dagens digitale samfunn, hvor alle som vil bli hørt, kan bli hørt.

Selv om de nye, digitale mediene møtte lovnader om økt frihet og ytringsfrihet, ser vi nå etter tiden som har gått også andre sider av de digitale mediene i sammenheng med demokrati. Polarisering, sensur og diskriminering er nøkkelord innenfor dagens diskusjon om digitale medier. Polarisering i digitale og sosiale medier blir gjort tydelig gjennom algoritmers mulighet for å skape ekkokamre, som fører til at de oppdateringene en får er basert på tidligere handlinger i bruk av de sosiale mediene (Cinelli *et al.*, 2021). Også antydningen at internett var betinget av konvensjonelle økonomiske, sosiale og politiske interesser kritiserte den opprinnelige optimismen til de digitale mediene. Spesielt i land med autoritære regimer, som Kina, er mediesensur et problem (Chen og Yang, 2019).

Digitale fellesskap

Et tidlig eksempel på forestilte fellesskap kan vi finne i Benedict Andersons *Imagined Communities*, hvor han beskriver nasjonen som et forestilt samfunn. Nasjonen er forestilt

fordi medlemmer av selv de minste nasjoner aldri vil møte de andre medlemmene, men likevel vil kunne ha en form for kommunikasjon gjennom kommunikasjonsteknologier, som Anderson poengterer at er det som danner et samfunn (Anderson, 2006). Dette ble skrevet før digitale medier, og Andersons forestilte fellesskap i nasjonen kan i dag anvendes for å forstå samtidens digitale fellesskap og nettverksbefolkning. Som et annet perspektiv på samme tema skriver Zeynep Tufekci i sin bok *Twitter and Tear Gas* om en form for samfunn som gjennom digital teknologi er basert på deltagelse gjennom digitale nettverk (Tufekci, 2017). Denne definisjonen har også likhetstrekk med Shirkeys forklaring på nettverksbefolkningen (se side 5) – begge begrepene beskriver det moderne samfunnet som skapt gjennom kommunikasjon i digitale teknologier og internett.

Manuel Castells definerer, som ledende teoretiker innenfor digitale politiske samfunn, tiden vi lever i som et nettverkssamfunn med bakgrunn i en rekke sosiale, teknologiske, økonomiske og kulturelle endringer som kom på slutten av 1900-tallet – det er disse endringene som har ført til en global utvidelse av sosiale og organisatoriske nettverk (Castells, 2010). Castells beskrivelse av digitale nettverk er i bunn og grunn det som karakteriserer sosiale medier. Det gir muligheten for å skape fellesskap uavhengig av landegrensener og kulturelle ulikheter, og åpner opp for å lettere finne mennesker med like meninger og interesser ved bruk av algoritmer og emneknagger.

2. Aktivisme og cyberaktivisme

Cyberaktivisme er en moderne form for aktivisme muliggjort av de nye mediene, og som tillater deltagelse i demokratiutvikling. For å belyse dette, vil jeg først se nærmere på aktivisme og sosiale bevegelser mer generelt. Avslutningsvis i denne delen vil jeg også trekke frem begrepene ikke-aktivisme og slacktivisme, som tidligere forskere har kritisert som negative sider ved cyberaktivisme.

Aktivisme

Begrepet aktivisme referer til aktiviteter som skal nå et mål om sosial endring, være seg gjennom protester eller valg i en offentlig sfære (Sandoval-Almazan og Ramon Gil-Garcia, 2014). Politisk aktivisme sees ofte i land med autoritære regimer, mens sosial aktivisme oppstår i land hvor staten legger opp til at befolkningen kan uttrykke meningen sin i forbindelse med ulikheter og urettferd (Sandoval-Almazan og Ramon Gil-Garcia, 2014). I tillegg til politisk og sosial aktivisme, ser vi også eksempler på aktivisme i spørsmål om økonomi og miljø.

Cyberaktivisme

Cyberaktivisme beskrives av Sandoval-Almazan og Ramon Gil-Garcia som en form for aktivisme som har oppstått som følge av den kommersielle bruken av internett og muligheten for utvidede kommunikasjonskanaler. Sandoval-Almazan og Ramon Gil-Garcia presenterer videre tidlige former for cyberaktivisme: uverifiserte nettsider, diskusjonsforum og hacking (Sandoval-Almazan og Ramon Gil-Garcia, 2014).

Videre kan vi se sammenhenger og ulikheter mellom tradisjonell aktivisme og tidlig cyberaktivisme i artikkelen *Passage to Cyberactivism* skrevet av Laura Illia. En av de største forskjellene er at tradisjonell aktivisme fokuserer på én problemstilling om

gangen, og er begrenset av territorielle grenser – digital aktivisme gir enklere tilgang til å bringe inn flere problemstillinger til et tema, og styrkes av den funksjonelle teknologien i de digitale mediene (Illia, 2003). Videre er synlighet i tradisjonell aktivisme nådd gjennom massemedienes dekning av protester, som kan sees som en mer langsom måte å oppnå oppmerksomhet, der hvor cyberaktivisme oppnår synlighet gjennom både massemedienes omtale og internett (Illia, 2003). Ved å benytte digitale teknologier får man muligheten til å bruke internett for å finne informasjon, diskutere problemer i gruppeforum, vise motstand til samfunnsproblemer og samle et felleskap gjennom å sende e-poster og meldinger.

Medienes tilrettelegging for aktivisme

Informasjonsflyten i sosiale forstyrrelser og politiske handlinger distribueres fort gjennom digitale nettverk, gjerne gjennom sosiale medier. Med den digitale utviklingen og videreutviklingen av web 2.0, internett og sosiale medier lever vi nå i et samfunn hvor vi kan diskutere cyberaktivisme 2.0. Illias modell for tidlig cyberaktivisme kan utvides til å også handle om cyberaktivisme 2.0, med sosiale medier som en stor del av utviklingen. Sosiale medier bidrar til enklere organisering av protester og sosiale bevegelser på tvers av landegrenser, nettverksknytting, diskusjon, mulighet til å dele eget innhold og enklere tilgang til informasjon i sann tid gjennom bruk av emneknagger.

Sosiale medier har minimert tiden mellom da en hendelse skjer og når offentligheten blir klar over hendelsen. De sosiale mediene tilrettelegger i stor grad for aktivisme gjennom oppmuntring til ytring av egne meninger gjennom deling av skriftlig, visuelt og audiovisuelt innhold. For å se nærmere på hvordan sosiale medier tilrettelegger for aktivisme kan vi se på Sandoval-Almazan og Ramon Gil-Garcias fire stadier i utviklingen av sosiale bevegelser i dagens samfunn.

Hvordan analysere sosiale bevegelser?

Aktivisme baseres i stor grad på sosiale bevegelser, hvor mennesker med samme formål organiserer og arbeider sammen for å nå dette målet, gjerne gjennom fysiske og i senere tid digitale protester. Sandoval-Almazan og Ramon Gil-Garcia referer i sin artikkel *Towards Cyberactivism 2.0?* til Mancur Olson som gjennom sin kollektive handlingsteori beskriver hvordan mennesker med like interesser vil arbeide kollektivt for å bedre situasjoner og forhold (Sandoval-Almazan og Ramon Gil-Garcia, 2014). En mer nyansert metode for å analysere cyberaktivisme er satt sammen av Sandoval-Almazan og Ramon Gil-Garcia selv. Denne metoden består av en utløsende hendelse, medierespons, digital organisering og fysisk respons (Sandoval-Almazan og Ramon Gil-Garcia, 2014).

Disse utløsende hendelsene spres gjennom kanaler som web 2.0 har utviklet, og de sosiale mediene skaper et samfunn for deling av opplevelser og meninger. Når en gruppe mennesker har delt sin reaksjon på en hendelse, kan arbeidet med å organisere et nettverkssamfunn med en kollektiv identitet gjennom kommunikasjonskanalene starte (Sandoval-Almazan og Ramon Gil-Garcia, 2014). Kollektiv identitet blir av Gerbaudo og Treré forklart som identitet formet av de interaktive funksjonene i sosiale medier, som profilbilder, statusmeldinger, likerklipp og kommentarer, så godt som identitetsprosessene knyttet til de kulturelle verdiene som karakteriserer internettsamfunn (Gerbaudo og Treré, 2015). Den kollektive identiteten blir slik et eksempel på medierespons, som metodens andre steg, og bidrar også til en digital organisering, som er metodens tredje steg. Det siste stadiet i sosiale mediers

tilrettelegging for aktivisme er fysisk respons, hvor målet er at den digitale organiseringen skal nå protester i den fysiske verden.

Disse fire stadiene oppstår ikke nødvendigvis i kronologisk rekkefølge, og med umiddelbarheten som følger med sosiale medier er ofte medieresponsen basert på informasjon delt i sosiale medier før de etablerte mediene. Sosiale medier legger altså til rette for å dele en utløsende hendelse i sann tid, bidra til medierespons og muligheten til å danne seg en mening og reagere. Denne metoden er godt tilpasset dagens digitale mediesamfunn, og jeg vil senere i teksten anvende denne metoden for å gjøre rede for hendelsesforløpet i Black Lives Matter-bevegelsen fra 2020.

Ikke-aktivisme

De sosiale mediene bidrar til en form for aktivisme som ikke har vært mulig tidligere. Ikke alle kan være offentlige aktivister utad i samfunnet de lever i. I mange land utenfor vesten kan politisk og sosialt engasjement få store konsekvenser, spesielt i land med autoritære regimer. Disse konsekvensene kan blant annet være eksklusjon i både arbeidslivet og det sosiale dagliglivet, trakassering og trusler (Sinanan, 2020). Ikke-aktivisme beskriver altså det å unngå offentlig synlig involvering med politiske saker, selv om det gjør sosial endring mindre sannsynlig. Cyberaktivisme kan på denne måten hjelpe ikke-aktivister å vise sympati og dele en generell mening om en sak uten å måtte fremstå som *for* politiske, som i Black Lives Matter-hendelsen fra 2020 som jeg vil komme tilbake til.

Slacktivisme

I sammenheng med ikke-aktivisme er det ett begrep som er gjennomgående i diskusjonen. Slacktivisme kjennetegnes av Morozov som en handling som gir god samvittighet, uten å skape en forskjell (Morozov, 2009). Slacktivisme handler om hvordan en online tilstedeværelse kan gi mennesker en følelse av å ha oppnådd noe og bidratt med noe viktig, som i noen tilfeller kan være misvisende, spesielt hvis en vil skape en forskjell og ikke kun vise sympati (Mundt, Ross og Burnett, 2018). En slik handling i digital tilstedeværelse kan for eksempel være å melde seg inn i en gruppe på Facebook eller å skrive under på en kampanje, for og så sende den videre til listen sin av venner på sosiale medier. Morozov kritiserer slacktivisme for å være aktivisme for den «late generasjonen» - uten å risikere arrestasjon, politivold eller tortur (Morozov, 2009). Likevel er denne formen for aktivisme på sosiale medier ofte den eneste formen ikke-aktivister kan bidra med for å dele sin mening og vise sin sympati. Igjen kan diskusjonen om hva aktivisme faktisk er og innebærer bli trukket inn.

I artikkelen fra 2009 skriver Morozov at det er den fare knyttet til at aktivister som tidligere arbeidet med sosiale bevegelser gjennom brosjyrer og fysisk organiseringsarbeid blir en del av den digitale utviklingen og hovedsakelig benytter seg av sosiale medier. I artikkelen er det skrevet at de fremtredende verktøyene for digital frigjøring driver oss lenger bort fra målet om demokratisering og bygging av det globale sivile samfunnet (Morozov, 2009). Jeg vil likevel argumentere for at sosiale medier og digitale verktøy har bidratt til at flere i befolkningen har fått muligheten til å nå en bredere del av samfunnet med informasjon og argumenter. Dermed er det flere i samfunnet med påvirkningskraft, i motsetning til de få som kontrollerer de etablerte mediene som TV, radio og aviser.

3. Black Lives Matter

Denne delen av teksten vil gi en beskrivelse av hva Black Lives Matter som sosial bevegelse er og redegjøre for hvordan bevegelsen oppsto. Jeg vil legge vekt på den effekten bevegelsen har hatt i samfunnet og se på hvordan Black Lives Matter er et eksempel på digital organisering av fellesskap.

Hva er Black Lives Matter?

Black Lives Matter (BLM) er en emneknagg og sosial bevegelse med grunnlag i afroamerikaneres frigjøring og protester mot politivold. Black Lives Matter arbeider også for likestilling, kulturell anerkjennelse og rettferdighet mellom klasser, og er samfunnsmessig engasjert i retten til liv (Linscott, 2017). Bevegelsen har siden oppstarten i 2014 vært tett knyttet til den digitale teknologien gjennom organisering ved bruk av sosiale medier som Facebook, og informasjonsdeling og nettverksknytting gjennom bruk av Twitter og Instagram (Mundt, Ross og Burnett, 2018). På denne måten har bevegelsen brukt digital teknologi for å nå nettverksbefolkningen verden over.

Betydningen av Black Lives Matter

Black Lives Matter-bevegelsens navn stammer fra det faktum at afroamerikaneres liv har blitt undertrykt i USA. Navnet betyr direkte oversatt «svarte liv betyr noe», som en påminnelse om å behandle fargede med samme respekt som mennesker med andre hudfarger. Kritikere har samtidig utviklet et annet begrep, «all lives matter», som et forsøk på å fremme samme rettigheter til alle hudfarger – likevel sees dette på som en måte å ignorere problemet, ettersom det er fargede som i størst grad blir utsatt for rasisme (Mundt, Ross og Burnett, 2018).

Det er flere grunner til at Black Lives Matter-bevegelsen ble startet. Selv om slaveri i USA ble avskaffet på midten av 1800-tallet, har undertrykkelsen av afroamerikanere vært et økonomisk, politisk og samfunnsmessig problem siden. Generasjonsfattigdom, fordrivelse, avslag på grunnleggende rettigheter, systematisk fengsling og politivold er eksempler på måten afroamerikanere har blitt undertrykt gjennom tidene (Linscott, 2017). Fortsatt ser vi at rasisme oppstår i samfunnet som følge av hvite menneskers innbilte makt ovenfor fargede mennesker. Politiets drap på Trayvon Martin i 2013 var startskuddet for etableringen av Black Lives Matter-bevegelsen. Gjennom flere lignende hendelser har bevegelsen fått mer oppmerksomhet, og nådde for alvor internasjonal oppsikt i 2020 med drapet av George Floyd.

Black Lives Matter som digitalt fellesskap

I sosiale medier har Black Lives Matter-bevegelsen flere tilnavn. Emneknaggene #BlackLivesMatter og forkortelsen #BLM er mest brukt for generell informasjon og meningsutveksling. Også #ICantBreathe og #HandsUpDontShoot er emneknagger aktivister bruker for å nå ut med budskapet sitt. #ICantBreathe-emneknaggen oppsto etter drapet på Eric Garner, som ble kvalt og drept av politiet, selv etter å ha uttrykt «jeg får ikke puste» flere ganger (Taylor, 2016). Emneknaggen #HandsUpDontShoot oppsto i kjølvannet av politiets drap på Michael Brown, som i likhet med en stor andel ofre for politivold, ikke var bevæpnet eller utgjorde en trussel (Taylor, 2016).

Organiseringen av fellesskap har endret seg med den digitale utviklingen. Tidligere var organiseringen av fysiske fellesskap i aktivismemiljøene bundet til ikke-teknologiske verktøy. Arbeidet med mobilisering av mennesker foregikk bundet i geografiske nærområder, og til forskjell fra dagens sosiale medier, kunne ikke medlemmer gjemme seg bak karakterlignende bilder og pseudonymer (Tufekci, 2017). Ikke bare har sosiale medier skapt en umiddelbarhet mellom hendelser og deling av vitnebevis til offentligheten, men digitale fellesskap og organisering på sosiale medier har revolusjonert og forenklet aktivisme fra start til protest.

Som Mundt, Ross og Burnett påpeker i sin artikkel om Black Lives Matter-bevegelsens liv på digitale flater, er sosiale medier et unikt digitalt verktøy som utvider rekkevidden og styrker forbindelser mellom gruppemedlemmer (Mundt, Ross og Burnett, 2018). Dermed kan arbeidet med å fremme bevegelsen foregå raskere, på tvers av landegrensener og mellom ulike grupperinger innenfor Black Lives Matter-bevegelsen. De sosiale mediene bidrar dermed til å styrke både bevegelser og bånd mellom mennesker og grupperinger – slik skapes også en mulighet for å danne en kollektiv identitet. Kollektiv identitet er et sentralt poeng i arbeid med sosiale bevegelser for å styrke identiteten til aktivister og holde dem engasjert i arbeidet (Mundt, Ross og Burnett, 2018).

4. Casestudie

I denne delen av oppgaven vil jeg se på hvordan drapet på George Floyd ble startskuddet for et internasjonalt samfunnsmessig engasjement for Black Lives Matter-bevegelsen. Jeg vil diskutere videoene som ble delt av politiets vold mot Floyd og se på videoenes distribusjon gjennom sosiale medier. Jeg vil videre drøfte NRKs dekning av hendelsen, og på denne måten vise et etablert mediums vinking av saken. Dermed vil jeg se på hvordan den digitale teknologien bidro til et større engasjement i nettverksbefolkningen. Videre vil jeg gjøre rede for emneknaggen #BlackoutTuesday som oppsto i kjølvannet av drapet på Floyd og diskutere hvordan denne digitale emneknaggen førte til et engasjement verden over. Avslutningsvis vil jeg diskutere hvorfor Floyd-hendelsen fra 2020 engasjerte svært mange mennesker og hvordan denne saken kan sees i lys av medienes demokratiske potensial. Samtidig vil jeg gjennom Sandoval-Almazan og Ramon Gil-Garcias metode bruke Black Lives Matter-bevegelsen fra 2020 som et aktuelt eksempel på cyberaktivisme 2.0.

Drapet på Floyd

George Floyd var en afroamerikaner bosatt i Minneapolis i USA. 25. mai 2020 ble Floyd pågrepet for å angivelig ha brukt en falsk seddel for å betale en pakke sigaretter. Under pågripelsen ble han drept av hjembyens politibetjenter, etter å ha blitt kvalt i mer enn ni minutter. Hendelsen ble filmet av både overvåkningskameraer og vitner, og disse videoene ble spredd hurtig i sosiale medier. Videoene viste i detalj politiets håndtering av pågripelsen – hvordan politibetjenten Derek Chauvin satt med kneet sitt på nakken til Floyd, selv etter Floyds mange forsøk på å si at han ikke fikk puste. Gjennom tre offisielle obduksjonsrapporter er det tydelig at Floyd døde av hjertestans som følge av press mot halsen og oksygenmangel (Holm-Nilsen og Bjørgaas, 2020). Dødsfallet føyer seg i rekken av rasistisk motivert politivold i USA, og spredningen av videoen utløste flere nasjonale og internasjonale, fysiske og digitale protester mot rasisme og politivold.

Black Lives Matter-bevegelsen er et aktuelt eksempel på cyberaktivisme 2.0. Som tidligere nevnt, forklares cyberaktivisme som en digital videreføring av tradisjonell og fysisk aktivisme gjennom sosiale medier. Black Lives Matter-bevegelsen baserer seg i stor grad på digital teknologi i alle steg av utviklingen fra den utløsende hendelsen blir dokumentert til en protest blir organisert og gjennomført. Ved å bruke Sandoval-Almazan og Ramon Gil-Garcias fire stadier i digital aktivisme for å gjøre rede for hendelsesforløpet blir dette tydelig.

Den utløsende hendelsen i saken var politiets drap på Floyd som ble filmet og delt på sosiale medier av vitner, før videoene nådde de etablerte nyhetsmediene. Ikke bare blir disse videoene brukt som bevis mot politiet i pågående rettssaker, de ble også en autentisk og provokativ skildring av politivold i USA. Videoene ga publikum et innblikk i et reelt samfunnsproblem, som førte til en unik følelse av sympati for ofrene som gjennom den visuelle skildringen treffer hardere enn tidligere saker som kun har blitt skrevet om. Medieresponsen som fulgte, var enorm. Videoene ble delt av vitner i sosiale medier som Facebook, Instagram og Twitter, og senere delt videre av andre mennesker gjennom de samme kanalene.

Daniella Bianchi skrev i juni 2020 en artikkel om bruk av Twitter etter drapet på Floyd. Den første måneden etter hendelsen blir det delt 206 innlegg i sekundet som handler om Black Lives Matter-bevegelsen (Bianchi, 2020). Disse innleggene talte også 390 millioner ytringer om bevegelsen i en periode på tre måneder, som utgjorde 17% av all kommunikasjon på Twitter. En tydelig trend på Twitter disse tre månedene er at brukere er mindre opptatt av å skape eget innhold, og heller deler og reagerer på innhold som allerede eksisterer på plattformen. Dermed ble autentisk materiale i form av vitnev videoer og sitater sett av en stor gruppe i nettverksbefolkningen på Twitter. Gjennom det store engasjementet på sosiale medier gikk det kort tid før videoene hadde blitt spredt til store deler av nettverkssamfunnet, uavhengig av plattform. Videoene fikk et enda større publikum gjennom de etablerte nyhetsmedienes dekning, som har publikum i mange generasjoner, og videoene traff på denne måten flere målgrupper.

Den utløsende hendelsen og store medieresponsen førte til at mange følte et behov for å demonstrere mot politiets vold og undertrykkelse av fargede. Den digitale organiseringen gikk i et hurtig tempo fra den utløsende hendelsen til den første protesten. Denne utviklingen startet med engasjerte menneskers initiativer, som gjennom rekruttering av flere mennesker på sosiale medier, utsteding av invitasjoner og arrangementsplanlegging på Facebook og Twitter skapte stor oppmerksomhet rundt saken.

Gjennom organisering på digitale flater ble flere protester utløst. Den første protesten var 26. mai, dagen etter Floyds dødsfall. Demonstranter samlet seg utenfor politistasjonen i Minneapolis, hvor flere voldsomme demonstrasjoner fant sted dagene som fulgte (Krantz, 2020). Flere amerikanske byer ble også gjort til gjenstand for protester de neste dagene. Etter daværende president i USA, Donald Trump, tok til Twitter for å skrive om demonstrantene i negativt fortegn, oppsto voldelige demonstrasjoner i Washington D.C. 31. mai foregikk det demonstrasjoner flere byer i USA, og flere steder endte protestene i konfrontasjoner med politiet. Protestene ble dekket av etablerte nyhetsmedier og gjennom sosiale medier, og situasjonen var vanskelig å holde oversikt over. Organisasjonen Komiteen for journalisters beskyttelse (CPJ) varslet under hendelsene om vold, trakassering og arrestasjoner av journalister som dekket hendelsene, både fra politiet og demonstranter (Berrefjord Bergløff).

Redegjørelse av filmene

Den utløsende hendelsen i Black Lives Matter-bevegelsen fra 2020 var politiets drap på Floyd. Hendelsen ble filmet med mobiltelefoner og overvåkningskameraer og dermed delt på sosiale medier av vitner, før videoene nådde de etablerte nyhetsmediene. Videoene som ble delt av vitner i sosiale medier som Facebook, Instagram og Twitter, ble senere delt videre av andre mennesker gjennom de samme kanalene. Videoene står som en autentisk og provokativ skildring av politivold i USA.

Det finnes flere videoer av hendelsen. De to som har sirkulert hyppigst på sosiale medier er en video filmet av Darnella Frazier og et opptak fra et overvåkningskamera tilhørende en nærliggende restaurant (Levenson, 2021). Begge videoene viser politiets forsøk på å flytte Floyd til politibilen som står ventende. En kan tydelig høre Floyd som sier til politibetjenten som håndterer han at han ikke får puste, og kroppsspråket hans viser tydelig motstand. Videre er politiets vold mot Floyd tydelig, og Chauvin kneler på Floyds nakke i ni minutter og 29 sekunder (oppjustert fra åtte minutter og 46 sekunder, som tidligere var trodd) selv etter Floyd ikke lenger responderer (Levenson, 2021).

Videoene førte til at publikum ble direkte vitner til politivold, og ga et innblikk i et reelt samfunnsproblem som førte til en unik følelse av sympati for Floyd og andre ofre for politivold. På denne måten endret sosiale medier umiddelbarheten i nyhetene og følelsen av autenticitet publikum fikk av å se videoene.

NRKs dekning av saken

Nyhetene om George Floyds dødsfall og de mange demonstrasjonene i USA blir dekket i Dagsrevyen på NRK for første gang 29. mai 2020. Den audiovisuelle skildringen viser de voldsomme scenene fra demonstrasjoner i Minneapolis, hvor folket har tatt til gatene. Reportasjen viser en video fra et overvåkningskamera og videoen filmet av Frazier med mobiltelefon, hvor Floyd blir ført ut av bilen sin, lagt i bakken og kvalt mens han ber om hjelp og sier at han ikke kan puste. Reportasjen viser også bilder fra voldelige protester i Ohio og Kentucky hvor det har oppstått sammenstøt mellom demonstranter og politi. NRKs reporter i Washington D.C Tove Bjørgaas forklarer demonstrasjonene som frustrasjon for at det gang på gang er tydelig at politibetjenter som utøver vold og drap under pågrepelser av afroamerikanere ikke blir rettsforfulgt (NRK Nyheter, 2020, 29. mai).

#BlackoutTuesday

Etter måneder med protester og et voksende engasjement på sosiale medier i USA og resten av verden, ble en ny emneknagg introdusert på sosiale medier. Det som skulle bli #BlackoutTuesday ble startet ved et initiativ av Jamila Thomas og Brianna Agyemang, to fargede amerikanske kvinner som arbeidet innenfor musikkindustrien. De startet emneknaggen #TheShowMustBePaused som en pådriver for samtale, refleksjon og handling for å skape rettferdighet og likestilling mellom ulike folkegrupper (Karkoutli, 2020). Formålet med emneknaggen var å sette musikkindustriens aktiviteter på pause og heller bruke tiden til ettertanke tirsdag 2. juni. Flere store bedrifter som Apple Music og Spotify viste sin støtte for saken, og Spotify laget en spilleliste med åtte minutter og 46 sekunder stillhet – tiden man først trodde Chauvin satt med kneet på Floyds nakke (Karkoutli, 2020).

Emneknaggen #TheShowMustBePaused spredte seg fra musikkindustrien til store artister som Rihanna og The Rolling Stones, og videre til deres følgere i nettverksbefolkningen. Gjennom denne delingen utvikles emneknaggen videre til #BlackoutTuesday, som ble et symbol på folks støtte til kampen mot rasisme og politivold ved å dele svarte bilder på ulike sosiale medier som Instagram, Twitter og Facebook. I en artikkel skrevet 4. juni 2020 ble det rapportert om 28 millioner innlegg på Instagram hvor emneknaggen ble brukt (Sinanan, 2020). Dette viser nettverksbefolkningens umiddelbare og store engasjement mot politivold mot afroamerikanere.

Det store engasjementet i sosiale medier og folks bruk av emneknagger for å vise sin støtte møtte også kritikk. I tillegg til å legge ut svarte bilder med emneknaggen #BlackoutTuesday, valgte flere å også bruke emneknaggene #BlackLivesMatter og #BLM. Det høye antallet innlegg som ble delt førte til at det ble vanskeligere å finne viktig og oppdatert informasjon om kommende demonstrasjoner, da emneknaggen #BLMs egen side på Instagram var fylt av svarte bilder, og ikke den viktige informasjonen som tidligere var lett tilgjengelig.

Aktivister i tradisjonell forstand kritiserte altså hvordan antallet innlegg druknet informasjon de trengte for å kunne demonstrere. Likevel var 2. juni 2020 og Blackout Tuesday en form for aktivisme for ikke-aktivister, som av ulike grunner ikke deltok i tradisjonelle protester. Nettbasert aktivisme, som beskrevet av Tufekci, har både styrker og svakheter som kombineres på nye måter med digitale medier, og stemmer sjeldent med en tidligere forståelse av tradisjonelle protestbevegelser før den digitale teknologien (Tufekci, 2017). Cyberaktivisme ga altså ikke-aktivister en mulighet til å vise støtte og dele sin egen mening på en måte som ikke var like offentlig og politisk som aktivisme i tradisjonell forstand, men likevel et symbol på sympati (Sinanan, 2020). I sammenheng med Black Lives Matter-bevegelsen i 2020, kan vi som tidligere nevnt se den positive effekten av slacktivisme. Antallet mennesker som engasjerte seg i sosiale medier ved å dele svarte bilder med emneknaggen #BlackoutTuesday og #BLM kan ha ført til en større oppmerksomhet til hendelsen enn den ville hatt uten denne formen for aktivisme, som i denne sammenhengen var svært nyttig for bevegelsen.

Det høye antallet innlegg som ble delt digitalt og internasjonalt 2. juni 2020 til støtte for rasismekampen kan tenkes å ha fungert som en øyneåpner for mange. Som Sinanan skriver, kan #BlackoutTuesday for erfarne aktivister ha vært et øyeblikk der folkelig støtte paradoksalt nok gjorde det vanskeligere å holde seg selv og andre informert, men for andre kan det ha vært et skritt mot politisk engasjement (Sinanan, 2020). Dette kan også ha ført til en større interesse for å delta i fysiske protester.

Det er stor avstand fra Minneapolis til Norge, men selv her ble det demonstrert 5. juni 2020. NRK viste i Dagsrevyen samme dag innslag av store protester i flere byer i Norge, blant annet i Oslo og Bergen (NRK Nyheter, 2020, 5. juni). Demonstrasjonene i Norge ble arrangert gjennom Facebook-arrangementer, og dette er igjen et godt eksempel på Sandoval-Almazan og Ramon Gill-Garcias tredje stadium i digital aktivisme, digital organisering. Demonstrasjonene i Norge viste et eksempel på hvor bredt Black Lives Matter-bevegelsen har nådd gjennom bruk av sosiale medier.

Hvorfor engasjerer Black Lives Matter så mange?

Som tidligere nevnt, har drapet på George Floyd og andre tidligere politidrap skapt sterke reaksjoner i både sosiale medier, de etablerte mediene og samfunnet. Oppmerksomheten har blitt skapt gjennom det store trykket av deling av vitnemateriale i sosiale medier, hvor videoene og fortellingene bidrar til å vise samfunnsproblemer alle bør forholde seg til. Rasisme oppstår som tidligere nevnt som følge av hvite menneskers innbilte makt ovenfor fargede mennesker. Dette fører til urettferdig behandling, og jeg vil påstå at man i en eller annen form har sett, utført eller opplevd rasisme i ethvert moderne samfunn. Åpenbar rasisme er en synlig form for utestenging og vold som tidligere nevnt, men en mer skjult form for rasisme er de ubevisste holdningene vi har og de blinde handlingene vi gjør som bidrar til urettferdige strukturer i samfunnet (Labode og Amaeshi, 2020). Slik er Black Lives Matter-bevegelsen en bevegelse som på ulike måter berører de aller fleste i samfunnet, og som man gjennom den offentlige diskursen vil vise en støtte for og lære av.

Samtidig har sosiale medier skapt en mulighet for ikke-aktivisme og slacktivisme, som gir en sjanse til å vise engasjement og støtte. Det var ikke ensbetydende at en var rasist om en ikke delte et svart bilde på #BlackoutTuesday, men det faktum at en ikke vil risikere å bli stemplet som rasist, og at den digitale teknologien i 2020 oppfordret til å dele et svart bilde i sin profil på sosiale medier, bidro til at mange brukte denne muligheten for å vise sitt standpunkt i den offentlige debatten. Ved å dele dette svarte bildet i sammenheng med en hendelse som får internasjonal oppmerksomhet skapes en mulighet til å vise hvilken side en står på i samfunnet og hvilke holdninger en har.

Offentlig mening er som tidligere nevnt en stor del av demokratiet, og skapes gjennom måten vi forholder oss til de ulike mediene. Ved at rasisme som samfunnsproblem blir satt på dagsorden gjennom de sosiale medienes innspill til de etablerte mediene, dannes en offentlig diskurs og omtale om hvordan vi som individer kan bedre levekårene til andre i samfunnet. Vi ser gjennom sosiale medier flere sider av saker, som bidrar til at alle får et forhold til aktuelle saker. Slik kan vi se at meningsdannelse på mikro- og makronivå gjennom sosiale medier gir en stemme til de som velger å stå frem, og på denne måten kan påvirke resten av samfunnet.

5. Konklusjon

I denne teksten har jeg presentert Floyd-saken fra 2020 som et eksempel på medienes demokratiske potensiale i videreutviklingen av sosial aktivisme. Det er interessant å se hvordan utviklingen av de digitale mediene og deres demokratiske potensial har blitt både feiret og kritisert. Jeg har gjennom forskningen i denne teksten konkludert med at den digitale teknologien som ligger bak sosiale medier har bidratt til at mange i dag har mulighet til å være produsenter av medieinnhold, kan dele sine tanker og finne informasjon om interessante temaer som tidligere har vært vanskeligere med tradisjonelle medieformer.

Gjennom å se på hvordan mediene legger nye betingelser for ulike former for aktivisme, har jeg presentert to uttrykk som har fått både kritikk og ros: ikke-aktivisme og slacktivisme. Disse uttrykkene går ofte hånd i hånd, og har i sammenheng med Black Lives Matter-bevegelsen fra 2020 vært svært effektive for å skape oppmerksomhet rundt saken. For å svare på problemstillingens spørsmål om hvilken rolle sosiale medier spilte i

organiseringen og utbredelsen av Black Lives Matter-bevegelsen slik den utfoldet seg i etterkant av drapet på George Floyd, har min oppfatning av cyberaktivisme og slacktivisme i denne oppgaven stått i motsetning til tidligere kritikeres tanker om digitale mediers plass i sosiale bevegelser. Jeg har argumentert for at denne formen for aktivisme er uunngåelig i vårt digitale samfunn, og at de sosiale mediene på en positiv måte skaper interesse og oppmerksomhet for temaer som deles og meninger som ytres.

Med utgangspunkt i det teoretiske grunnlaget om Black Lives Matter, aktivisme og digitale medier, foretok jeg avslutningsvis en casestudie av hvordan mediene i sammenheng med Floyd-saken bidro til en tilgjengeliggjøring av deltagelse i demokratiet og sosial aktivisme. Her konkluderte jeg med at de aller fleste i et moderne samfunn har et forhold til rasisme på en eller annen måte, og at de færreste vil identifisere seg som ignorant til problemet eller som rasist. Dermed blir trender på sosiale medier som tar utgangspunkt i å vise motstand til slike samfunnsproblemer en enkel måte å vise sitt standpunkt og sin holdning i saken.

Forskningen på den digitale teknologien og spesielt sosiale mediers rolle i samfunnet er i konstant utvikling. Jeg har i denne oppgaven ekskludert flere temaer som kunne ha vært diskutert. Dette er temaer som ikke nødvendigvis ville ha påvirket utfallet av min konklusjon i problemstillingen, men som kunne ha belyst problemstillingen fra andre perspektiver. Blant annet algoritmers påvirkning på ekkokamre i nettverkssamfunnet og hvordan disse kan føre til sterke ideologiske holdninger til ulike samfunnstematikker hadde fortjent mer oppmerksomhet i denne teksten. Dermed ville det vært interessant å se mer på dette i videre forskning om medienes rolle i individuell og offentlig meningsdannelse.

Litteraturliste

- Anderson, B. (2006) Introduction *Imagined Communities - Reflections on the Origin and Spread of Nationalism*. 2. London: Verso, s. 1-9.
- Berrefjord Bergløff, C. *Protestene i USA*. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/spesial/protestene-i-usa-1.15040179> (Hentet: 17. mars 2021).
- Bianchi, D. (2020) *The Conversation: #BlackLivesMatter*. Tilgjengelig fra: <https://marketing.twitter.com/en/insights/twitter-conversation-report-black-lives-matter> (Hentet: 17. mars 2021).
- Cambridge Dictionary *Mainstream Media*. Tilgjengelig fra: <https://dictionary.cambridge.org/dictionary/english/mainstream-media> (Hentet: 24. mars 2021).
- Castells, M. (2008) The New Public Sphere: Global Civil Society, Communication Networks, and Global Governance, *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 616(1), s. 78-93. <https://doi.org/10.1177/0002716207311877>
- Castells, M. (2010) *The Rise of the Network Society*. 2. utg. United Kingdom: John Wiley & Sons.
- Chen, Y. og Yang, D. Y. (2019) The Impact of Media Censorship: 1984 or Brave New World?, *American Economic Review*, 109(6), s. 2294-2332. <https://doi.org/10.1257/aer.20171765>
- Cinelli, M. et al. (2021) The echo chamber effect on social media, *Proceedings of the National Academy of Sciences*, 118(9). <https://doi.org/10.1073/pnas.2023301118>
- Enli, G. (2011) Når tilskueren blir deltaker - sosiale medier og journalistikk. Tilgjengelig fra: https://www.researchgate.net/profile/Gunn-Enli/publication/260342050_Nar_tilskueren_bli_deltaker_-_sosiale_medier_og_journalistikk/links/02e7e530dbe12c7900000000/Nar-tilskueren-bli-deltaker-sosiale-medier-og-journalistikk.pdf.
- Gerbaudo, P. og Treré, E. (2015) In search of the 'we' of social media activism: introduction to the special issue on social media and protest identities, *Information, Communication & Society*, 18(8), s. 865-871. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2015.1043319>
- Hanson, J. (2014) Empowerment and Online Social Networking, i Fortner, R. S. F., Mark (red.) *The Handbook of Media and Mass Communication Theory*. West Sussex, UK: Wiley, s. 572-590.
- Holm-Nilsen, S. og Bjørgaas, T. (2020) Ny obduksjonsrapport: George Floyd døde av oksygenmangel, *NRK.no*. Tilgjengelig fra: https://www.nrk.no/urix/ny-obduksjonsrapport_-george-floyd-dode-av-oksygenmangel-1.15036928 (Hentet: 28. april 2021).
- Illia, L. (2003) Passage to cyberactivism: how dynamics of activism change, *Journal of Public Affairs*, 3(4), s. 326-337. Tilgjengelig fra: <https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1002/pa.161> (Hentet: 30. mars 2021).
- Iosifidis, P. og Wheeler, M. (2015) The Public Sphere and Network Democracy: Social movements and Political Change?, *Global Media Journal*, 13(25), s. 1-17.
- Karkoutli, M. (2020) *#BlackoutTuesday: An Analysis of the Hashtag*. Tilgjengelig fra: <https://blogs.chapman.edu/wilkinson/2020/06/09/blackouttuesday/> (Hentet: 17. mars 2021).

- Krantz, A. (2020) Tusenvis demonstrerte mot politivold i Minneapolis, *NRK.no*. Tilgjengelig fra: <https://www.nrk.no/urix/amerikanske-politifolk-sparket-etter-at-mann-dode-1.15030850> (Hentet: 4. mai 2021).
- Labode, F. og Amaeshi, A. (2020) *Why we need to talk about the Black Lives Matter movement*. Tilgjengelig fra: <https://www.girlguiding.org.uk/what-we-do/our-stories-and-news/blogs/why-we-need-to-talk-about-the-black-lives-matter-movement/> (Hentet: 29. april 2021).
- Levenson, E. (2021) Here's what happened to George Floyd from every perspective and angle, *CNN*. Tilgjengelig fra: <https://edition.cnn.com/2021/04/05/us/george-floyd-video-angle/index.html>.
- Linscott, C. C. P. (2017) All Lives (Don't) Matter: The Internet Meets Afro-Pessimism and Black Optimism, *Black Camera: The New Series*, 8(2), s. 104-119. <https://doi.org/10.2979/blackcamera.8.2.06>
- Morozov, E. (2009) The brave new world of slacktivism, *Foreign Policy*, 19. mai 2009.
- Mundt, M., Ross, K. og Burnett, C. M. (2018) Scaling Social Movements Through Social Media: The Case of Black Lives Matter, *Social Media + Society*, 4(4). <https://doi.org/10.1177/2056305118807911>
- NRK Nyheter (2020, 5. juni) *George Floyd-demonstrasjoner i Norge* [TV-program]. Oslo. Tilgjengelig fra: <https://tv.nrk.no/serie/dagsrevyen/202006/NNFA19060520/avspiller>.
- NRK Nyheter (2020, 29. mai) *Opptøyer i USA*. [TV-program]. Oslo. Tilgjengelig fra: <https://tv.nrk.no/serie/dagsrevyen/202005/NNFA19052920/avspiller> (Hentet: 19. mars 2021).
- Sandoval-Almazan, R. og Ramon Gil-Garcia, J. (2014) Towards cyberactivism 2.0? Understanding the use of social media and other information technologies for political activism and social movements, *Government Information Quarterly*, 31(3), s. 365-378. <https://doi.org/https://doi.org/10.1016/j.giq.2013.10.016>
- Shirky, C. (2011) The political power of social media: Technology, the public sphere, and political change., *Foreign Affairs*, 90(1), s. 28-41. Tilgjengelig fra: <https://www.cc.gatech.edu/~beki/cs4001/Shirky.pdf> (Hentet: 10. februar 2021).
- Sinanan, J. (2020) Blackout Tuesday: the black square is a symbol of online activism for non-activists, *The Conversation*, 4. juni 2020.
- Sturken, M. og Cartwright, L. (2017) *Practices of Looking: An Introduction to Visual Culture*. 3. New York: Oxford University Press.
- Taylor, K.-Y. (2016) *From #BlackLivesMatter to Black Liberation*. Chicago, Illinois: Haymarket Books.
- Tufekci, Z. (2017) *Twitter and Tear Gas: The Power and Fragility of Networked Protest*. Yale University Press.

